

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1891 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 21 April 1907. No. 1529.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijlagen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van
het blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertenties
aan de ADMINISTRATIE, Bureau: Wormsstraat 90, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Dinsdag vóór namiddag te 12 uren worden ontvangen,
kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar
f 2.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar
f 3 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden
aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elk regel meer f —.20.
Aanvragen en vermelding van lievelingen f —.12 per regel.

Pro tiege.

XV.

Geloof zij de Heere God,
die God Israels, die alleen won-
deren doet.

Psalm 72: 18.

Eerst als ge u ernstig indekent in de pijn-
lijke worsteling, waarin de door zonde
verzwakte mensch zich met de door vloek
versterkte natuur gewikkeld zag, kunt ge de
beteekenis van het wonder verstaan. Zonder
het wonder maakt de Natuur al spoedig den
indruk van machtiger, meerder te zijn en
hooger te staan dan de geest; iets wat van
zelf leidde tot angstige, afgodische Natuur-
aanbidding. Opgemerkt schoof in de schat-
ting van den beveden mensch de Natuur
in de plaats die alleen aan den levenden
God toekwam, en hierbij was het geheel
onverschillig, of de vreeze in het hart sloeg
door wat men van die Natuur zelf leed,
of wel dat men er de werking van kwade
geesten achter zocht. Wat angst inboezemde
was niet de Natuur in rust, maar de Natuur
als ze in actie geraakte; en in beginsel
maakte het hierbij niet het minste verschil,
of die actie uit de Natuur zelf opkwam,
of door boose geesten in haar gewrocht werd.
De angstige vraag bleef één: „Hoe aan de
overmacht van de Natuur als ze in werking
geraakt, te ontkomen? Beeld was hier de
grote zee. Prachtig om van het strand te
begluren of in brooze hulk te bevaren,
zoolang haar wateren in ruste zijn, maar
om den hulpeloozen mensch met dood en ver-
derf te bedreigen, als haar golven bergen-
hoog worden opgestuwd, en neerdreunen op
het strand. De stille Natuur verkwikte,
sprak toe en deed weldadig aan, maar de
Natuur in actie, als de elementen in be-
roering geraakten, verwekte schrik en ont-
zetting. Tegen die bange verschrinking vond
de verzwakte mensch geen hulp in zichzelf;
het scheen of zijn God, gelijk hij, voor die
Natuur onderdeed. Dit leidde van de aan-
bidding van zijn God tot aanbidding van
de Natuur in haar macht en ontzetting, of
animistisch tot vreeze voor de geesten, die
met die Natuur boosaardig tooverden. En
die vreeze niet der Natuur of der boose
geesten, maar de vreeze Gods kon deswege
alleen standhouden of terugkeeren, als het
wonder tussenbeide trad, en God voor
's menschen oog zijn overmacht over de
macht der Natuur in feiten toonde. — Alleen
in dit licht komt en de onmisbaarheid en de
hooge betekenis van het wonder uit. Buiten
dit verband met zonde en vloek is het
wonder niet te verstaan. En veilig mag
gezegd, dat het weigeren, om aan het
wonder te gelooven, steeds daarin zijn grond
had, dat men deze hoogheilige betekenis
van het wonder niet doorzag of niet wilde.

De door zonde ontheilige mensch stond
tegenover de Natuurmacht verzwakt over,
en dat wel beide naar het lichaam en naar
de ziel. Niet, alsof zijn fysieke kracht zoo
plotseling afnam, maar allengs en van liever-
lede was dit metterdaad het geval. Zie het
maar aan zijn levensduur. Eerst een levens-
duur van eeuwen, tot van bijna tien eeuwen
toe, maar die levensduur is al dalend en
inklappend, tot ze reeds in de dagen der
Patriarchen bijna met onzen korten levens-
duur gelijk komt, en het bij Mozes in zijn
lied reeds op 70 en 80 jaren is neergelaten.
Krankheid onder allerlei vorm sloop in. In
de opvolgende reeks der geslachten onder-
mijnde erfelijke krankheid en ook gif van aller-
lei aard den weerstand, dien het leven kon bie-
den. En bij tal van volken vindt ge dan
ook de herinnering van een veel sterker,
veel machtiger voorgeslacht, van Nimrods
en Herculesen, van reuzen en Eoas-kinderen,
waarvan almeer de nakomelingen slechts het
ontaarde en ingesonken nageslacht vormden.
En nog ernstiger natuur droeg de verzwak-
king naar de ziel. In steef van allen naam
nich op de Natuur te werpen, werpt de ééne
mensch zich op den andere. Kanaanaat Abel
dood, Moordzucht gaat woekeren onder de
menschenkinderen. De conscientie is be-
vlekt, en de bevlakte conscientie dooft den
moed. Het hoog gevoel, het fier bewustzijn,
van als mensch hoog boven de Natuur te
staan, zinkt in. Vreeze vervangt den moed.
Angst doet de innerlijke veerkracht der ziel
minderen. Wie door angst gefolterd wordt,
boet zijn geestkracht in. En zoo was het
volkomen natuurlijk, dat de mensch gaande-
weg zich steeds zwakker, steeds onmachtiger
gevoelde tegenover de alle leven beheer-
schende en alle leven bedreigende Natuur.

En die verzwakte mensch stond nu tegen-
over een natuur, die in macht gesterkt was.
Uiterst moeilijk is het, om zich van den
vloek, die over de aarde kwam, een juist
denkbeeld te vormen. Het best nog gelukt

u dit misschien, als ge u de Natuur denkt
als door den vloek krankzinnig geworden.
Het is bekend hoe krankzinnigheid soms tot
zelfs de fysieke macht van den ongeluk-
kige op wonderlijke wijze verhoogt. Om één
krankzinnige meester te worden, waren soms
drie sterke mannen niet genoeg. Bij den
dronkaard doet zich soms teneinde 'trefde
voor. Bij oproer of vechtpartij is het
niet ongewoon, dat het woeste volk zich
vooral bedrinkt, om roekeloozer, om moe-
diger te kunnen toetasten, en ook het overman-
nen van een dronken woesteling vergt soms
huten gemeene inspanning. Doch bij den krank-
zinnige is die krachtverhoging soms nog veel
sterker. Niet als regel gelukkig, maar dan
toch verre van zeldzaam, leent de woede der
krankzinnigheid aan haar slachtoffer een
spierkracht, die de gewone maat van men-
schelijke kracht zeer verre te boven gaat.
Er grijpt bij zulken krankzinnigen woestel-
ling een geheele omzetting in zijn natuur
plaats. Als een geheel vergiftigd wezen
treedt hij voor u. Diezelfde persoon, die
eerst kalm en rustig was, en met teederheid
voor de zijnen bezield, valt plotseling vrouw
en kinderen, valt vader en moeder aan, wil ze
geweld aandoen en ze doodden. Geheel zijn
stemming, geheel zijn levensinstelling, geheel de
uitdrukking van zijn wezen is anders ge-
worden. Als een vernielende kracht treedt
hij tegenover heel zijn omgeving op, en wie
hem aangrijpt of temmen wil, ondergaat de
woede van zijn wonderbaar verhoogde
kracht.

In zulk een beeld nu vertoont zich de
Natuur, nadat de vloek in haar was gevallen.
Evenals bij een krankzinnige, heeft ze
tijden van kalmte en rust, maar daarop
volgen de tijden van wildheid en woede, dat
de elementen opstuiven en vernieling van
allen kant dreigt. Dan schokt de aarde, de
orkanen beginnen te loeien, de stormwind
drijft de wateren op, de rivieren treden
buiten haar bedding, en het schijnt of alles ten
onder gaat. En evenals bij den krankzinnige,
is ook bij de Natuur door den vloek heel het
wezen veranderd. Giftig werd wat eertijds
heilzaam werkte. De plant vertoont doornen
en distelen. In de dieren vaart wildheid en
verscheuring. Krankeheid en pestilentie gaat
uit. Geheel het wezen der Natuur vormt één
saamhangend organisch geheel, en in het
wezen zelf van dat geheel is het verderf
geslopes, in al haar rijken, in al haar sferen.
Verwoesting doordringt haar tot in haar
merg, en van uit dat merg spreidt zich 't gif
van de vernieling door al haar leden. En
metterdaad als een krankzinnige treedt ze
tegenover den mensch op. En waar diezelfde
Natuur in het paradijs den eersten mensch met
aanzinnige liefde omarmde, schijnt 't wel of ze,
aangegrepen door den vloek, zich juist op den
mensch haart vroegeren liefde werpt, om hem
te plagen, te kwelen, hem geweld aan te doen
en hem te vernielen; en ze is zooveel ster-
ker, zooveel machtiger geworden. Uit het
plantenrijk met gif en doornen, uit het die-
nenrijk met klauw en muil, uit de sferen
met oaweder en stormwind, uit de diepte
met vuurspuwing en aardbeving, mankt ze
sich tegen hem op. Als één woedende
kolossus doet ze zich voor, die met alle
krachten den mensch wil neerwerpen. In die
woede is haar kracht vermenigvuldigd. Het
is of ze loeit en brult om den mensch angst
aan te jagen. En door dien angst, die ontzet-
ting overmaand, krimpde de verzwakte mensch
in, kruipde weg en trekt zich als de slak
in zijn schulp terug, bevend en sidderend
van vreeze.

Vreeze is de religie geworden. Ons hin-
dert dat woord vreeze, als men wil dat we
er ons teeder en innig gevoel van liefde
voor onzen God in zinnen uitdrukken. Ouder
is de religie die ons een Geest instort, „niet
wederom tot vreeze“, maar een aandoening
wekt die ons fluisteren doet, fluisteren in heilige
aanbidding: *Abba lieve Vader!* Maar zie
het in de boeken des Ouden Verbonds, zie
bij de patriarchen en bij Mozes, bij den
palmist en profet, en immers het is
altoids de vreeze Gods die op den voorgoed
treedt; de vreeze is en blijft de eerste, de
in den voorgoed tredende vorm, waarin de
Godsvrucht zich uit. Zelfs nog in het laatste
boek der profeten, bij Maleachi, vraagt de
Heere: „Ben ik een Heere, waar is mijn
vreeze?“ En dit kon niet anders. Wij, in ons
tegenwoordig leven, kunnen ons geen denkbeeld
meer vormen van den angst en de vreeze,
waarin de mensch na den val te midden van de
door vloek vergiftigde Natuur verkeerd heeft.
Afhankelijkheid is veel te zwak een woord,
om het angstig besef weer te geven, waaraan
het toenmalig geslacht tegenover de Natuur
in haar ongebonden, door niets beteugel-
de kracht, ten prooi was. Het was bang-
heid, het was angst, het was doodangst,
het was ontzetting, het was vreeze, vreeze
in den volken zin des woords, die den geest

des menschen bevangen hield. Wie nu te
midden van dien angst verwilderde en van
zijn God afviel, begon als vanzelf in die
overmachtige natuur het hoogste, het alles-
beheerschende te zien, en zoo kwam uit die
vreeze de Natuurdienst op, of de dienst van
de boose geesten, die men achtte dat die na-
tuur misbruikten, om den mensch met vernie-
ling te bedreigen. En omgekeerd, waar het
geloof stand hield, en men niet losliet de
overtuiging, dat toch onze God nog machtiger
was dan de Natuur, en dat ze Hem als instrum-
ent diende, daar bracht de mensch zijn vreeze
op zijn God over, en werd de vreeze Gods
het wezen zelf der religie. Een woord, een
uitdrukking, die wij nog wel bijhouden en
bezigen kunnen, maar die bij ons toch
geheel in betekenisse gewijzigd is. Het
woord *godsvruchtig*, het woord *godsvrucht*
wil nog zeggen iemand die God vrees; denk
maar aan het Duitse woord *Furcht*
voor vreeze; godsvrucht is altoos letterlijk
nog altoos *vrees Gods*. Maar voor ons is
daaruit het denkbeeld van angst en bang-
heid, van ontzetting geheel verdwenen. God
en niet den mensch te vreesen, is voor ons
de tegenstelling geworden, en het houdt nu
niet anders in, dan stillen eerbied voor onzen
God, en zijn heilige ordonnantien, om als zijn
creatuur ons aan Hem te onderwerpen.

Maar hier nu juist trad de behoefte aan
het wonder in.
Ze kwam op uit de tegenstelling tusschen
den zwakken mensch, en de wild geworden,
en daardoor in sterkte en vernietigende macht
toegenomen Natuur. God zag men niet. Hij
was de Onzienlijke. Maar altoos had men
de ontzettende Natuur om zich, voor zich,
achter zich, en over zich. De indruk dien de
Natuur maakte, was daarom zoo overweldi-
gend, en verpletterde in den mensch den
levensmoed. Wie kon die Natuur aan? Wie
kon tegen haar op? Wie kon haar overwel-
digen en beheerschen? O, Het is zoo, men
geloofde nog. De Schepper des hemels en
der aarde moest machtiger zijn, en soms was
er, in den weg der gewone middelen, uit Hem
een beschikking ter uitredding. Maar toch de
vraag: Is God, onze God, werkelijk ook
die Natuur te sterk, over die natuur heer en
meester, drong zich onweersstaand telkens
weer op. En als men dan smeekte en bad,
sich puijnde en offerde, en de Natuur over-
mesterde toch, dan zonk ten slotte het
geloof in. Neen, niet God, de Natuur was de
oppermachtige. En dat bang, van alle ge-
loof afvoerdend besef, kon alleen door het
wonder gebroken worden. Als God wonder-
heden en teekenen deed, die zijn oppermacht
over de natuur voor aller oog deden schitteren,
dan ja, maar ook dan eerst, ging de
vreeze voor de Natuur onder, en werd God
ten toevlucht en een rotssteen, een hoog ver-
trek voor de zijnen. De Openbaring, door
inspraak, door toespraak ging daarbij vooraf.
De vreeze der Natuur, die aan Gods opper-
macht deed twifelen, moest ten slotte zelf twi-
fel doen rijzen, of God wel bestond. Men zag
den Onzienlijke niet. Was Hij er? Waar Hem
te ontdekken? Hoe Hem te vinden? En
hierin nu kwam de Openbaring te hulp. Reeds
aanstonds in het paradijs. God toont zich
niet, neen, Hij openbaart zich. Hij spreekt
in de ziel en tot den mensch. Straks geeft Hij
beloften, en die beloften worden vervuld. Hij
kondigt het oordeel in den zondvloed aan en
die zondvloed komt. Hij verkeert met de
patriarchen als een man met zijn vriend.
In den kring, waarin de Openbaring zich
geleiden doet, houdt het geloof aan Gods
bestaan dan ook stand. Maar deze kring was
klein. Het zijn er zeer weinigen, die aldus
begesigeld worden. Onder de volken neemt
het geloof aan God af. Schier allen vervallen
in Natuurdienst of in geestesaanbidding. En
nu moet het volk gelooven, het volk geform-
eerd worden, waarin het geloof aan God
grondslag van heel het volksbestaan zal
worden. Daartoe gaan de nakomelingen der
patriarchen in de smeltkroes van Egypte.
En als ze daarin tot één volk saamgesmeed,
geroepen worden om nu uit Egypte uit te
gaan en Kanaan binnen te trekken, en alzoo
het volk des Heeren worden zullen, treedt
in grootsche afmetingen, treedt op overwel-
digende wijze juist hier het wonder op, en
zal dat wonder alle eeuwen door voor Israël,
in aller heugenis, het fundament van zijn
geloof en zijn hope blijven.

Eerst komen de wonderen voor Farao's
oog in zijn paleis; dan de wonderen der oer-
deelen over hem en zijn volk; en eindelijk
het machtige wonder, als Israel droogvoet
door de Rode Zee trekt. Machtstooten is
hier het kennelijk doel. Machtstooten om
Egypte en zijn Faraoenen ontzag in te boe-
zemen, en machtsbetoon om Israel uit te
redden, en het te binden in het geloof aan
der vaderen God. Ook hier gaat de Open-
baring vooraf, de openbaring aan Mozes.
Diep en krachtig moet op Mozes de indruk

van Gods heilig bestaan worden ingedrukt.
En nu komt de concurrentie met de wijzen
van Egypte. Let ook hierop. Er is geen
twijfel aan, of aan de oudheid was een ken-
nis, een instinctieve kennis van de Natuur
overgeleverd, en waren geheimnissen bekend,
die destijds aan den mensch nog sekere macht
over de Natuur lieten. Lichtzinnige spotterij
kan dat alles wel als verdichtsel en inbeel-
ding verklaren. Maar de Schrift leert het ons
anders. De wijzen in Egypte, zoo meldt ze
ons, deden metterdaad dingen, die wij hun
niet zouden kunnen naadoen, en die hun ver-
klaring alleen kunnen vinden in zekere my-
sterieuze, instinctieve kennis van de macht over
de Natuur, die aldaar te loer glog. Maar even
grif als we dit erkennen, even vast staat het,
dat hieronder allengs allerlei bedrog en mis-
leiding was ingeslopen, en dat de wijzen van
Egypte als getooverd voorstelden, wat feite-
lijk niet anders was dan het product van
traditionele natuurkennis. En mocht al een
tijd lang deze geheimzinnige kennis goede
diensten hebben gedaan, en de priesters en
wijzen van Egypte daardoor het volk der
Pharaonen tot een hooger trap van cultuur
hebben opgeheven, nu had dit afgedaan, en
daarom treedt Mozes en treedt Aäron nu
tegenover hen op, om een heel andere macht,
namelijk de wondermacht Gods, tegen-
over hen te stellen, en wel in een vorm, die
ons wel vreemd aandoet, maar die juist aldus
zich vertoonen moest, om de Egyptische
mysterien in hun ijdelheid ten toon te
stellen. Deze eerste wondercycclus gaat in to-
gen het mysterie dat in Egypte nog nabloede.

Doch dan wordt het ernstiger en komen
de wonderen des oordeels. Middellijke won-
der, als men zoo wil, omdat het meest natuur-
krachten zijn, die worden aangewend, om
het oordeel Gods aan Farao's trots te voltrek-
ken. De Nijl was der Egyptenaren roem en
afgod. En nu wordt die Nijl zelf instrument
des Heeren om Egypte's trots neer te slaan.
En voort treden de plagen in, die uit de
woestijn opkomen, en alle uit verhoogde
natuurwerking te verklaren zijn; maar s60
verhoogd, en zoo aangewend, dat zelfs de
Egyptenaar er een hooger macht in giet,
euch om, als de eerste angst voorbij is, tel-
kens weer in zijn ongelof terug te zinken.
Tot het aan de eerstgeborenen komt en
straks Israel door de Rode Zee trekt, en
nu al 't volk de mogendheid des Heeren
over alle natuurmacht ziet, en Mirjam met
haar reien in jubel uitbraut, en Mozes het
uitroept: „O Heere, wie is als Gij onder de
goden? Wie is als Gij, verheerlijkt in heil-
igheid, vreeslijk in lefsangen, doende won-
deren?“ Men moet het keurige werk van
Dr. Wright, een door en door kundig ge-
loof, hierover lezen, om al de beteekenis
van dat machtige wonder te verstaan. Hij
is de schrijver van: *De hyperide in Amerika*
en haar beteekenis voor het menschelijke
leven“ van: *De ijvelden in Groenland en de
noord Atlantische Zee*, van: *Asiatisch
Rusland* enz., werken die om hun weten-
schappelijke karakter door ieder op prijs wor-
den gesteld. Thans gaf hij uit zijn werk: *„Wet-
enschappelijke bevestiging van de geschiedenis
van het Oude Testament“* (Oberlin Ohio 1906).
Op blz. 83—115 hierin bespreekt hij als ge-
loof en paleontoloog den uittocht uit Egypte,
en doet er ons de beteekenis eerst recht
van gevoelen. En dan springt niets zozeer
in het oog, als dat het dit majestueuse
wonder is, aan den aanvang van Israel's
historie geplaatst, dat eens en voor altoos
de oppermacht van Jehovah over de Natuur
en haar macht ten grondslag van heel
Israel's religie heeft gelegd. Hierop komt
de godsvrucht in Israel altoos weer terug.
Aan dit feit ontleent ze altoos weer kracht.
Jehovah, een God die wonderen doet, is de
roep die hun intocht in Kanaän vooruit-
gaat. De angst voor die macht van Israel's
God, was op alle inwoners in Kanaän ge-
valen. Het is deze wondermacht des Heeren die
deze volken ontzenuwde, en het is ook die
wondermacht en haar naverwerking op de
genoeederen, waardoor Israel in Kanaän heeft
overmocht.

Het wonder heeft alsoo het geloof aan
den levenden God voor ons menschelijk ge-
slacht gered. Het wonder is in de geschie-
denis der religie niet bijkomstig. Het is geen
siersier der historie. Iets dat men zich ook
weg kan denken. Veeleer gaat het wonder
voorop, komt uit het wonder de herleving en
de bevestiging van het geloof, en is nog het
feit, dat wij na zooveel eeuwen in den
levenden God mogen en kunnen gelooven,
aan dat intreden van het wonder bij
Israel's aanvang, en in Israel's historie te
danken. En deze geheel eenige beteekenis
van het wonder nu pelt en doorgrondt ge
niet, of ge moet op de ordinantie Gods
aan den mensch, dat hij heel de Natuur en
heel de aarde aan zich onderwerpen moet,
teruggaan. Door de zonde en in den val,

viel die kroon der eere van 's menschen
hoofd af. Machteloos en hulpeloos tegen-
over de losgebroken woede der Natuur
staande, hield hij alleen deze vraag over:
of de God, dien hij aanbad, evenals hij,
voor die wilde natuurmacht bezweek, dan
wel of, waar hij bezweek, zijn God heer en
meester over die Natuur bleef, en hem tegen-
over die wilde natuurmacht kon dekken en
beschermen. En dit nu kon niet getoond
dan door het wonder. Het moest kennelijk
en openbaar worden, dat een macht nog
hooger dan die der Natuur, zich in de Natuur
openbare, er in werken, haar besweren, en
aan hooger doel dienstbaar kon maken.
Openbaring, toespraak, inspraak in de ziel
was ongenoegzaam. Op macht kwam het
aan. Op betoon van macht, van overmacht en
van oppermacht over de ontzettende machten
der Natuur, waartegenover de verzwakte
mensch zich geplaatst vond. En dit juist
was het, wat het wonder, en met name het
wonder bij de geboorte van Israel, als volk, ons
aanzicht. En daarom sloten onze Gerefor-
meerde vaders het Oud Verbond niet, om
alleen in het Nieuw Verbond zich geestelijk te
sterken. Neen, ze gingen op Israel en zijn
opkomst als volk terug, om in de geboorte
van Israel de machtige openbaring van het
wonder te eeren. Ze verstonden het, dat het
wonder, waarvoor in het Paradijs geen plaats
zou zijn geweest, niet kon uitblijven, maar
moest komen en dan ook gekomen is, toen
de paradijsdrade had uitgewerkt, en het
nieuwe geloofleven in Israel moest opge-
wekt, om eens door Israel alle volken
der aarde te zegenen.

„In uw licht zien wij het licht.“

Want bij U is de fontein des
levens; in uw licht zien wij het
licht. Psalm 36: 10.

De verdroogde bedding der rivier roept om
't water dat van de bergen afstroomt. De ver-
droogde akker roept om den regen van boven.
En zoo ook, als de nacht ten einde spoedt,
roept heel 't aardrijk, roept al wat leven heeft
om licht.

Niets kan op zich zelf bestaan, noch zich zelf
gevoegaan weren, het heeft alles een leegte in
zich, het voelt een gemis, het heeft behoefte,
van dorst en van honger wordt 't verteerd.
Juist hierdoor is in Gods schepping het een op
het ander aangelegd, het kan er niet buiten,
het is er van nature mee verbonden. Door de
leegte komt de vervulling, uit de leegte van den
dorst hooger genieten, uit de verdring van wat
hongerde, rijker levensvreugd. Het is wel zoo-
als Jesus het uitsprak: *Zalig zijn ze die dorsten*,
en zalig zijn ze die hongeren, want zij zullen
verzadigd worden. Als er eerst dorst is, en dan
de fontein haar wateren doet springen, dan
is er een hartversterkende verdring van
vreugd, die er zonder dien dorst nooit zou ge-
weest zijn. En zoo is het geestelijk ook. De
ziel die niet dorstte, gelijk het hart naar de
waterstroom, heeft de zaligheid van het door
haar God verzadigd worden nooit gekend.

Meer nog, alle bevrediging en verzadiging
voor wat onze tijdelijke behoeften aangait, is nog
slechts de zwakke, flauwe voorsmaak van wat
er aan hooger levensvreugd wordt ingedronken,
als het God den Heere liefst, de ziel innerlijk
den schat zijner goedertierenheid te ver-
vullen.

De palmist roept 't dan ook uit: „Hoe dier-
baar is uw goedertierenheid, o, God, dies de
menschenkinderen onder de schaduw uwer vleu-
gelen toevlucht nemen. Ze worden dronken van
de vetheid uwer huisen, en Gij dreukt ze uit
de beek uwer wellusten.“
Dat is de eerst verarmde, beroefde, onle-
digde ziel, die allengs de toenadering gewaar
wordt van de overvloeiende volheid des God-
delijken levens. En nu drinkt, treng hij tennit,
uit den volken bier die haar wordt toegereikt, en
oer het indringen van die teugen een saliger
verkwikking geniet, dan ze ooit vroeger ge-
kend had.

Reeds de genieting van de gave Gods kan
zoo vreugdevol stemmen. Het water in de kruik,
op verren afstand van de fontein u toegebracht,
kan reeds zalige gewaarwordingen geven. Maar
toch is 't iets zoo heel anders, als de ziel
eindelijk nadere mag tot de fontein zelf, en
het water des levens ruischen hoort en spatten
en springen ziet. Dan wordt het een aanraking met
het Oneindige zelf, die de ziel hoog boven haar
vroegeren levensstand opheft. Dan is er een
vreugd, een zaligheid, een welgelukzaligheid,
die de wereld niet geven kan. En dan komt
vanzelf en ongedwongen de belijdenis over de
lippen: „Gij, Heere, drinkt mij uit de beek uwer
wellusten, want bij U, bij U alleen is de fontein
des levens.“

Maar Leven is niet genoeg. Leven is nog maar
het zijn. De plant leeft ook. En daarom, de
hugste genieting van 't leven komt eerst, als ook
de kennis, het bewustzijn, de wetenschap, het
inzicht opwaakt, om ons de volheid, de
schonheid, den rijkdom, de heerlijkheid van
dat hooger en heiliger leven te vertolken en te
doen bewonderen. En dat komt eerst met het
Licht.

Ook in het middernachtelijk uur kunt ge aan
het strand van den Oceaan in de frische koelte
die van zijn golven u tegenademt, genieten. Maar